

Datum DS-gearkomste	03-06-2025
Punt fan 'e wurklist	Klik of tik om tekst in te voeren.
Geheim	Ja
Tot	18-06-2025

1. ûnderwerp

Contourenschets Omgevingsvisie Fryslân

2. Registraasje

Registraasjenûmer:

Team/Domein/Opsteller/Til.: Ruimte, Klimaat en Energie, , , 06
 Portefûljehâlder: Knol

3. Advys

4. Koarte gearfetting

In het bestuursakkoord is opgenomen dat de Omgevingsvisie in deze bestuursperiode wordt vernieuwd. In maart 2024 is de startnotitie vastgesteld met daarin als eerste tussenproduct een Contourenschets. Met deze contourenschets en daarbij gevoegde globale beoordeling wordt bestuurlijke richting gegeven aan de ruimtelijke contouren voor de (ontwerp) omgevingsvisie.

5. Relaasje mei moasje / tasizzing

Motie 4093 POVI tussentijds PS-moment (29 mei 2024 aangenomen tijdens behandeling startnotitie):

de contourenschets provinciale omgevingsvisie (POVI) niet alleen voor te leggen aan het college (april 2025), maar aansluitend ook tussentijds aan PS.

6. DS beslute

1. De contourenschets met de bijlagen vast te stellen;
2. PS stuk over de contourenschets vast te stellen (PS vragen om wensen en bedenkingen) (volgt bij de 2^e lezing);
3. De contourenschets tussen beide lezingen in, onder embargo, beschikbaar te stellen aan de bestuurders van de 18 Friese gemeenten en het Wetterskip om hen zo in de gelegenheid te stellen bestuurlijke aandachtspunten mee te geven vóór definitieve vaststelling.

7. Finansjele aspekten (ekskl. btw)

Kosten	Mei inoar	2025	2026	2027	2028	2029	%
Bydrage provinsje							
Bydrage treden							
Mei inoar							

Namme budzjet provinsjale bydrage: Vul hier uw tekst in

Restant budzjet nei alle ferplichtings (dizze deryn begrepen): Vul hier uw tekst in

Jier	2025	2026	2027	2028	2029
Restant budzjet					

Begruttingswiziging fanneden: Klik hier als u tekst wilt invoeren.

As dat sa is:

Nee Yn ramt mandaat DS? Begruttingswiziging DS taheakke.

Nee Buten mandaat DS? Begruttingswiziging PS taheakke.

8. Finansjele en bestjoerlike oandachtspunten en risiko's

Procesmatige bestuurlijke aandachtspunten:

- Bij de totstandkoming van de Contourenschets is aanvankelijk een intensief participatietraject doorlopen met provinciale collega's, medewerkers van gemeenten, bestuurders van andere overheden en maatschappelijke organisaties. Dit hebben we gedaan met thematische sprintgroepen (experts voor bepaalde thema's) en brede sessies om inhoud te geven aan de drie perspectieven en de overkoepelende thema's waar de ruimtelijke contouren uit voortkomen. Tot en met december 2024 zijn zowel ambtelijk als bestuurlijk gesprekken gevoerd over de inhoud en het proces. In deze fase is sprake geweest van gezamenlijke afstemming en betrokkenheid. De contourenschets is de bevoegdheid van het college en daarom is in de afrondende fase de nadruk komen te liggen in het voorbereiden van de bestuurlijke keuzes voor het college. Door deze ontwikkeling zijn de medeoverheden minder sterk betrokken geraakt bij het eindresultaat. Het risico bestaat dat dit niet alleen het vertrouwen schaadt, maar ook de gezamenlijke koers en samenwerking op inhoudelijke opgaven in het fysieke domein beïnvloedt. Het is niet uit te sluiten dat medeoverheden en maatschappelijke organisaties alsnog hun inbreng willen leveren, bijvoorbeeld via een advies van de Provinciale Commissie Landelijk Gebied (PCLG) bij de ontwerpvisie of via Provinciale Staten.
- Op 16 mei is de contourenschets ter advisering voorgelegd aan de PCLG. Zij heeft na lang beraad het volgende advies gegeven: *De PCLG wil graag bijdragen om tot een betere tweede versie van de concept contourenschets te komen. Ze*

erkent het belang van een gedragen advies / document gezien de beleidsopgaves. Een inhoudelijk advies kan nu niet gegeven worden door verschillen van inzicht. De verschillende sectoren hebben als bijlage bij het advies aandachtspunten meegegeven. Grootendeels zien deze opmerkingen en aandachtspunten op het vervolgproces: de Ontwerpfase van de Omgevingsvisie. Deze aandachtspunten zullen ambtelijk betrokken worden bij die fase. Er wordt geen tweede versie van de Contourenschets ter advisering voorgelegd aan de PCLG.

- Pas als het college een besluit heeft genomen over de Contourenschets, wordt deze openbaar. Het college heeft aangegeven met de gemeenten nog een bespreekmoment in te plannen voor definitieve besluitvorming. Om gemeenten in staat te stellen kennis te nemen van de concept Contourenschets en zo bestuurlijke aandachtspunten mee te kunnen geven, is het noodzakelijk dat het college voor definitief besluit de Contourenschets te delen met de gemeenten (onder embargo).

Pas als het college een besluit heeft genomen over de Contourenschets, wordt deze openbaar. Het college heeft met de gemeenten nog een bespreekmoment vóór definitieve besluitvorming. Als de gemeenten vooraf, onder embargo, geen informatie over de contourenschets gedeeld krijgen wordt het voor hen lastig om een goed bestuurlijk gesprek te voeren met de portefeuillehouder en bestuurlijke aandachtspunten mee te geven. Het risico bestaat dat zij zich niet serieus genomen voelen en de verwachte inhoudelijke meerwaarde van een consultatie voor definitieve besluitvorming verloren gaat.

- Het vaststellen van de Contourenschets is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. Bij de behandeling van de startnotitie in Provinciale Staten op 29 mei 2024 is toegezegd dat Provinciale Staten de Contourenschets ter behandeling zullen ontvangen. Het college heeft aangegeven hieraan invulling te geven door de Contourenschets in oktober 2025 aan PS voor te leggen met het verzoek te komen met wensen en bedenkingen.
- Tegelijkertijd vraagt de planning van het traject rondom de ontwerp-POVI nadrukkelijk aandacht. Het proces vergt zorgvuldige en tijdige participatie van Provinciale Staten. Indien behandeling van de Contourenschets pas in oktober plaatsvindt, bestaat het risico dat Statenleden en partners zich onvoldoende gehoord voelen. Dit kan leiden tot afnemend draagvlak en kritische vragen over de inbreng in het proces. Bovendien valt de verwachte ter inzagelegging van de ontwerp-POVI (februari – maart 2026) samen met de gemeenteraadsverkiezingen, wat de politieke aandacht en participatie verder onder druk kan zetten.
- Toekomstige ontwikkelingen, zoals de nog te verschijnen Nota Ruimte (najaar 2025), de uitkomsten van de ministeriële commissie stikstof en aanpassingen in Europees beleid, worden betrokken bij de volgende fase van het traject: de ontwerp-Omgevingsvisie
- Op basis van de Leefomgevingsfoto (*bijlage bij de op 20 mei vastgestelde NRD*) is de contourenschets op hoofdlijnen beoordeeld door de Antea Group (Bijlage B bij dit GS stuk). Deze beoordeling laat zien wat de belangrijkste keuzes betekenen voor verschillende aspecten van de leefomgeving. Over het algemeen resulteren de voornemens in de contourenschets tot een (grotere kans op) verbetering van de leefomgeving. Ondanks de voorgestelde maatregelen zijn de doelen en ambities nog niet inzicht voor alle thema's. Om de gestelde ambities en (wettelijke) doelstellingen te bereiken zijn aanvullende keuzes en maatregelen noodzakelijk.

- Deze beoordeling op hoofdlijnen vormt de basis voor het Omgevingseffectrapportage-traject (OER) en helpt om richting te geven aan de belangrijkste keuzes voor het vervolg. Ook wordt de beoordeling gebruikt om te bepalen welke beleidsalternatieven verder onderzocht moeten worden. Zo helpt deze stap het college om richting te geven aan de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie.
- In de vervolgfase zijn scherpe keuzes nodig over o.a. het veenweidegebied, woningbouw, energie en bereikbaarheid van de Waddeneilanden. Gebiedsgericht werken biedt kansen voor maatwerk, maar brengt risico's mee op versnippering, trage besluitvorming en het missen van integrale koppelkansen. Heldere kaders en regie zijn noodzakelijk.
- In het bestuursakkoord is opgenomen dat er een plattelandsvisie wordt opgesteld. In de mid-term review is vastgesteld dat deze wordt geïntegreerd in het proces voor de vernieuwing van de omgevingsvisie.
- De Plan-mer is uitgebreid naar een Omgevingseffectrapportage (OER). Door in deze rapportage ook nadrukkelijk te kijken naar de effecten van de voorkeursalternatieven op de leefbaarheid wordt er invulling gegeven aan de wens van het college, zoals opgenomen in het bestuursakkoord, meer oog te hebben voor het in stand houden van voorzieningen op het platteland (plattelandstoets).
- In de Contourenschets wordt voorgesteld om samenhang en integraliteit tussen opgaven te vergroten door te gaan werken met een beperkt aantal integrale Omgevingsprogramma's. Deze programma's zijn uitvoeringsgericht en kunnen zowel sectorale als gebiedsgerichte beleidsmaatregelen bevatten.

In de Contourenschets zijn in hoofdstuk 3.3 de complexe opgaven en afhankelijkheden en uitdagingen opgenomen. Samen met de ruimtelijke contouren en de opgaven waar we als provincie voor staan komen we tot de volgende bestuurlijke aandachtspunten. Deze aandachtspunten geven weer waar in de fase van de (ontwerp) omgevingsvisie aan gewerkt gaat worden om zo de juiste keuzes af te kunnen wegen.

Inhoudelijke bestuurlijke aandachtspunten:

- Zonder extra inzet voor veenbehoud zal het veen in het veenweidegebied verder oxideren en de bodem dalen. Dit heeft gevolgen voor het watersysteem in heel Fryslân en bemoeilijkt de klimaatbestendige inrichting van de provincie. Lokaal leidt dit tot toenemende kwel, hogere waterbeheerkosten en verzakking van het maaiveld, met gevolgen voor keringen, boezembeheer en poldergemalen. Ook ontstaat verdroging in aangrenzende zandgronden. Hoewel de landbouw op korte termijn nog redelijk kan functioneren, komen op termijn landbouw, natuur, wonen en werken onder druk te staan. Veenbehoud kan dit keren, maar vereist langdurige inzet van overheden en partners. Door te investeren in pilots, grondinstrumenten en gebiedsgerichte aanpak kan het veenweidegebied zich ontwikkelen tot een aantrekkelijk, duurzaam blauwgroen hart van Fryslân, met nieuwe functies en verdienmodellen.
- Voor het versterken van de dijken langs de Waddenzee is ruimte nodig, binnendijks of buitendijks. Buitendijks hebben we te maken met beperkingen omdat het Natura 2000 gebied Waddenzee direct bij de teen van de dijk begint. Binnendijks gaat het ten koste van waardevolle landbouwgrond. En er liggen dorpen en (waardevolle) bebouwing tegen de dijk aan. Dit vraagt om keuzes,

inschikkelijkheid, combineren en compenseren, en creatieve/ onorthodoxe oplossingen.

- De afstemming tussen landbouw en natuur vraagt blijvende aandacht. In plaats van tegenover elkaar te staan, moeten ze elkaar versterken. Wanneer er een beweging op gang komt naar een toekomstbestendige en ecologisch duurzame landbouw met minder milieubelasting en een volwaardig verdienvermogen, zorgt dit voor minder druk op natuurgebieden. Als dit gepaard gaat met nieuwe functiecombinaties en groenblauwe diensten, wordt het agrarisch cultuurlandschap biodiverser en veerkrachtiger en komt er meer perspectief voor andere ruimteclaims in het landelijk gebied. Daarmee willen we als provincie het pad effenen voor nieuwe dynamiek, innovaties en financieringsvormen;
- Het uitgangspunt in het Bestuursakkoord is: landbouwgrond blijft landbouwgrond. Dit betekent strikt genomen dat op landbouwgrond geen ruimte is voor de andere opgaven. Voor klimaatadaptatie, energie, (circulaire) economie, woningbouw zal echter – ondanks zo doelmatig mogelijk (meervoudig) ruimtegebruik – extra ruimte nodig zijn. Het is onmogelijk om daarvoor geen agrarische grond aan te spreken (64% van het Friese grondgebied wordt gebruikt voor de landbouw). Wel zal in de afweging van belangen het belang van een toekomstbestendige landbouw en voedselvoorziening zwaar mee moeten wegen. De landbouweffectrapportage, zoals genoemd in de beleidsbrief Landbouw, zal hierin een rol gaan spelen.
- Het stimuleren van de (circulaire) economie met vervoer over water stelt eisen aan het waterbeheer in Fryslân. Een stabiel en uniform peil in de beroepsvaarwegen en voldoende haven-dieptes zijn daarbij cruciaal. Bodemdaling, vooral in het veenweidegebied, en zeespiegelstijging kunnen leiden tot ingrijpende aanpassingen aan het boezemsysteem, zoals het opdelen in peilvakken met sluizen. De zeehaven Harlingen heeft te maken met dichtslibbende geulen omdat stromingen in de Waddenzee na de aanleg van de Afsluitdijk nog steeds veranderen; zonder extra maatregelen kan de haven op langere termijn onbereikbaar worden.
- Hoewel het logisch lijkt om watergebonden bedrijvigheid te concentreren langs de hoofdvaarwegen (PM-kanaal en Van Harinxmakanaal), laten de ontwikkelingen bij Drachten en Heerenveen zien dat ook op secundaire vaarwegen economische kansen liggen. De haven van Drachten beschikt over de grootste overslagcapaciteit en wordt actief (her)ontwikkeld. Heerenveen biedt perspectief door nabijheid van circulaire en modulaire bedrijven. Tegelijkertijd ontwikkelt de binnenvaart zich richting kleinere, flexibele schepen met minder diepgang. Dit vraagt bestuurlijke afweging over het bieden van ruimte aan watergebonden bedrijvigheid op meerdere locaties. Een strategische spreiding van havens kan bijdragen aan economische vitaliteit en duurzame logistiek in Fryslân.
- Voor de transitie naar circulaire bedrijfsvoering en het voorkomen van netcongestie is ook na 2035 ruimte nodig. In de Contourenschets kiezen we een richting met meer accent op concentratie/ clustering op een paar plekken. Om nieuwe en bestaande bedrijventerreinen aantrekkelijk, klimaatadaptief en biodivers te maken, is het nodig om te sturen op de (her)inrichting van zowel bestaande als nieuwe bedrijventerreinen/ werklocaties. Ook zijn hier kansen voor duurzame energieopwekking, zoals zon op daken.
- In de Contourenschets wordt ingezet op een regionale bouwstrategie waarin, samen met gemeenten, wordt gekeken waar de grotere inbreidings- en uitbreidinglocaties kunnen landen, waar de inzet op herstructurerings- en verduurzamingsopgave in beeld wordt gebracht en hoe de verhouding tussen

inbreiding en uitbreiding eruit ziet. Daarbij vragen de volgende punten bestuurlijke aandacht:

- **Krimp en leefbaarheid**
In gebieden waar op termijn vraaguitval dreigt, is het cruciaal oog te hebben voor leefbaarheid. Voldoende middelen moeten beschikbaar zijn om deze gebieden tijdig en zorgvuldig te transformeren.
- **Ruimtelijke beperkingen in bestaande wijken**
Meer groen en water in wijken is noodzakelijk voor klimaatadaptatie, maar dit beperkt de mogelijkheden voor verdere inbreiding. Ook zijn er fysieke en maatschappelijke grenzen aan verdichting via hoogbouw.
- **Doorstroming en zorggeschikte woningen**
De vraag naar betaalbare, levensloopbestendige woningen nabij voorzieningen groeit. Voldoende aanbod daarvan bevordert doorstroming. Als deze stopt, ontstaan woningtekorten én overschotten, en blijft verduurzaming van particulier woningbezit achter.
- **Ruimtelijke afwegingen woningbouwlocaties**
Nieuwe woningbouwlocaties kunnen botsen met doelen uit het Regionaal Waterprogramma (RWP), zoals beperking van verharding en bescherming van water- en natuurgebieden. Afstemming op lange termijn is noodzakelijk.
- **Bereikbaarheid van voorzieningen**
Clustering van voorzieningen (bijv. zorg) in grotere kernen versterkt deze kernen, maar zet de bereikbaarheid voor bewoners van kleinere kernen onder druk, vooral voor ouderen en zorgbehoevenden.
- **Kwaliteit door ontwerp en participatie**
Goed inzicht in het DNA van wijken en kernen, in combinatie met bewonersbetrokkenheid en doordacht ontwerp, is noodzakelijk om conflicten te voorkomen en ruimtelijke synergie te benutten.
- **Herstructurering als kans voor leefomgevingen**
Bij renovatie of sloop-nieuwbouw biedt herstructurering de kans om wijken klimaatadaptief te maken en te vergroenen. Het creëren van groene, biodiverse en gezonde leefomgevingen draagt bij aan een toekomstbestendig woonklimaat.

Deze aandachtspunten dienen als leidraad voor de verdere uitwerking van de bouwstrategie zoals voorzien in de verstedelijkingspropositie.

- Aanleg van de Lelylijn is voorzien na 2040 en zal dan tot meer vraag naar woningen en werklocaties kunnen leiden. In de Omgevingsvisie zullen we afwegen of we hiervoor al ruimte reserveren.
- De stadsranden zijn hoog dynamische zones waar ruimtelijke opgaven als woningbouw, infrastructuur, energievoorziening en klimaatadaptatie samenkomen. Tegelijkertijd is de ambitie om deze gebieden aantrekkelijk en leefbaar te houden, met ruimte voor water, groen, landschap en recreatie. De energietransitie vraagt om ruimte voor energiehub's en lokale opwekking, terwijl die ruimte binnen stadsranden en bedrijventerreinen vaak ontbreekt. Hierdoor ontstaat extra druk op het omliggende landelijk gebied. Deze ruimtelijke spanning vraagt om duidelijke bestuurlijke keuzes, integrale regie en gebiedsgerichte oplossingen waarin meervoudig ruimtegebruik centraal staat.
- Concentratie van grotere clusters wind- en zonne-energie bij de (middel)grote energieverbruikers ontlast het elektriciteitsnet en draagt bij aan een betaalbare en betrouwbare energievoorziening; bovendien vindt dit plaats in zones waar al de nodige dynamiek en bebouwing aanwezig is. De impact op de omgeving is wel groot. Kleinere clusters wind- en zonne-energie vinden makkelijker ruimte, maar er zijn er wel veel meer van nodig, waardoor de impact verspreid wordt over de provincie. Daarnaast vergroot spreiding het risico op netcongestie en kost het veel geld om de clusters op het provinciaal energienetwerk aan te sluiten. De

locatiekeuze voor duurzame opwek vraagt een afweging o.a. op basis van ruimtelijke kwaliteit. Bij technieken als geothermie en KWO (Koude Warmte Opslag) is bovendien de relatie met drinkwaterwinning van belang. Daarnaast zullen opslag, conversie en transport (onder- en bovengronds) van energie nog de nodige ruimte vergen. Rond de luchtmachtbasis Leeuwarden zal rekening moeten worden gehouden met de hoogtebeperking in een straal van 15 km. Dit levert belemmeringen op voor windenergie., Dit biedt de mogelijkheid om bij het Rijk een groter aandeel te claimen in wind op zee.

- Grootschalige ontwikkelingen/ ingrepen in de fysieke leefomgeving kunnen zonder goede strategie en begeleiding onomkeerbaar afbreuk doen aan ruimtelijke kwaliteit, landschappelijke kwaliteit en erfgoed; de inzet is dit te zien als een ontwerpopgave. Met een goede ontwerpaanpak en duidelijke uitgangspunten, kunnen nieuwe ontwikkelingen/ opgaven bestaande landschappelijke kwaliteiten verder ontwikkelen of nieuwe kwaliteiten toevoegen en wordt een strategie hoe met die ontwikkelingen om te gaan, geboden.. Blijvende aandacht voor dit maatwerkproces is van belang om het verhaal en de identiteit van Fryslân door te ontwikkelen.
- De mobiliteitsontwikkelingen gaan snel en zijn onzeker, onder meer door technologische innovaties, veranderingen in sociaal gedrag, sociaaleconomische trends en de transitie naar duurzame brandstoffen. Deze dynamiek maakt het risicovol om nu al vaste ruimtelijke keuzes te maken, zoals de locatie van mobiliteitshubs of infrastructuur. Er is bestuurlijke alertheid nodig om desinvesteringen en verkeerde ruimtereserveringen te voorkomen. Flexibiliteit, adaptief beleid en het zorgvuldig volgen van trends en gedrag zijn cruciaal om ruimtelijke keuzes toekomstbestendig te maken.
- In de Contourenschets wordt een aanzet gegeven voor de uitwerking naar gebieden. Er worden 7 gebieden onderscheiden (als uitwerking van de 4 hoofdgebieden) met elk eigen aandachtspunten, mogelijkheden en kansen. Deze gebiedsgerichte benadering draagt bij aan het scherp houden van de onderlinge verschillen en eigen kracht per regio. Elk gebied heeft eigen aandachtspunten in relatie tot voldoende ontwikkelruimte voor wonen, werken, Recreatie & Toerisme, drinkwater- en zoetwaterbeschikbaarheid, klimaat en energie. In de Omgevingsvisie zal de inzet per gebied verder worden uitgewerkt op een niveau dat er in gebiedsplannen voldoende ruimte is voor maatwerk.

9. Yn oerwaging nommen alternativen

De Contourenschets niet vaststellen.

Er bestaat geen wettelijke verplichting om de Contourenschets vast te stellen. Daarom is het formeel mogelijk om deze stap over te slaan en toch te werken aan de vernieuwing van de Omgevingsvisie.

De ambtelijke dienst ontraadt dit alternatief.

Zonder een vastgestelde Contourenschets ontbreekt bestuurlijke richting voor de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. Dit leidt naar verwachting tot een minder specifieke en minder gerichte uitwerking, waardoor de meerwaarde van de vernieuwing verloren dreigt te gaan.

Eveneens is er een toezegging gedaan aan Provinciale Staten bij het vaststellen van de startnotitie om de Contourenschets aan hen voor te leggen. De Contourenschets is reeds ter advisering voorgelegd aan de PCLG, en onder stakeholders is de verwachting gewekt dat het college hierover een besluit zal nemen.

10. Ferfolchprosedueres

Provinsjale Steaten: Ja
Oare ferfolchproseduere: 3 juni is de 1e lezing, op 17 juni folgt de 2e lezing.
Daar wordt dan ook PS voorstel als besluitpunt toegevoegd

11. Kommunikaaasje / aksjes bedoeld foar de media

Parseberjocht: Ja (na definitieve besluitvorming)
Parsekontakt: Ja
Oare aksje:

12. Neiere taljochting

Bestuurlijk proces

De Contourenschets vormt een samenhangende reeks richtingen voor de toekomst van Fryslân, waarin onderlinge afhankelijkheden en dynamieken zijn verwerkt. Hiermee schetst het college een strategisch perspectief op de lange termijn, dat als basis dient voor het maken van verantwoorde keuzes op de korte termijn en het voorkomen van toekomstige beperkingen.

De concept Contourenschets met de twaalf contouren is met het college besproken op 31 maart, 22 april en 20 mei in gezamenlijke PO's. De resultaten zijn verwerkt in deze contourenschets.

PCLG Advies

De PCLG is gevraagd advies uit te brengen op de concept Contourenschets. Zij heeft op 16 mei deze besproken in haar vergadering in aanwezigheid van de ambtelijke dienst en gedeputeerde Knol.

De PCLG wil graag bijdragen om tot een betere tweede versie van de concept contourenschets te komen en de PCLG erkent het belang van een gedragen advies / document gezien de beleidsopgaves.

Een inhoudelijk advies kan nu niet gegeven worden door verschillen van inzicht.

De sectoren hebben, als bijlage bij hun advies, een groot scala aan aandachtspunten meegegeven (zie bijlage C).

Samengevat erkent de PCLG het belang om middels een contourenschets te komen tot een Provinciale Omgevingsvisie en wil in de volgende fase ook actief betrokken worden. Het college wordt gevraagd consequenties van keuzes te benoemen, tegenstrijdigheden binnen wet- en regelgeving te vermijden en beleid aan te laten sluiten op de praktijk. Ook gaat een groot aantal aandachtspunten over proces en samenwerking. Deze zullen meegenomen worden in de vervolgfase van de (ontwerp) omgevingsvisie en het daarvoor op te stellen participatieplan.

Beoordeling op hoofdlijnen door Anteagroup

Met de Contourenschets zet GS de eerste inhoudelijke koers uit voor vernieuwing van de POVI. Hierin komen de hoofdkeuzes en belangrijkste oplossingsrichtingen te staan. Deze worden vervolgens in de (ontwerp)Omgevingsvisie verder uitgewerkt, onderbouwd door een OER.

Op basis van het inhoudelijke fundament uit de Leefomgevingsfoto, is voor de contourenschets een Beoordeling op hoofdlijnen opgesteld. Deze geeft aan wat de hoofdkeuzes betekenen voor de diverse brede leefomgevingsaspecten. Hierbij komen de

kansen voor synergie en tegenstrijdigheden/botsingen duidelijk in beeld; de Beoordeling op hoofdlijnen vormt de eerste opmaat naar het OER-traject.

Samenvatting van de beoordeling op hoofdlijnen (pag. 6-9 van bijlage B):

Beweging 1 - een sterke landbouw en natuur in een klimaatbestendig Fryslân

De voornemens in de contourenschets hebben een neutraal tot positief effect op de omgevingsaspecten die vallen onder beweging 1: een sterke landbouw en natuur in een klimaatbestendig Fryslân. Voor geen van de thema's leidt de contourenschets tot een verslechtering ten opzichte van de autonome ontwikkelingen in de referentiesituatie. Voor de meeste thema's – met uitzondering van bodem en ondergrond en stilte en duisternis – vergroten de voornemens de kans op verbetering.

Ten opzichte van de huidige situatie blijft er een risico op verslechtering voor de thema's biodiversiteit, grondwater, stilte en duisternis, natuur en wateroverlast. Door de voornemens in de contourenschets neemt het risico op een sterke mate van verslechtering wel af.

Voor de thema's biodiversiteit, bodem en ondergrond, hitte en droogte en natuurgebieden is het behalen van de gestelde (wettelijke) ambities en doelstellingen op basis van de voornemens in de contourenschets nog niet in beeld. Voor de thema's broeikasgassen, grondwater, oppervlaktewater, stilte en duisternis, natuur en wateroverlast is er nog sprake van een grote bandbreedte in mogelijke effecten. Hoewel het behalen van de ambities mogelijk is, is de onzekerheid nog groot. Deze onzekerheid kan worden verkleind door de voornemens in de volgende fase verder te concretiseren en aan te vullen. Er zijn aanvullende maatregelen nodig om de doelstellingen waarvoor de ambities en wettelijke doelstellingen nog niet in beeld zijn te behalen.

Beweging 2 - Naar een fossielvrije en circulaire samenleving

De autonome ontwikkelingen in de referentiesituatie bieden voor vrijwel alle thema's – met uitzondering van drinkwater – een (grote) kans op verbetering. De voornemens uit de contourenschets verkleinen het risico op verslechtering ten opzichte van de huidige situatie voor de thema's duurzaam landgebruik, vestigingslocaties en werkgelegenheid. Voor de thema's bereikbaarheid, energienetwerk en grondstoffenbehoud is er zelfs geen verslechteringsrisico ten opzichte van de huidige situatie. Daarnaast dragen de voornemens bij aan een mogelijke verbetering ten opzichte van de autonome ontwikkelingen in 2050 voor de thema's bereikbaarheid, drinkwater, energienetwerk, verdienmogelijkheden en vestigingslocaties.

Voor het thema drinkwater wordt de kans op verslechtering ten opzichte van de huidige situatie sterk verminderd. Toch blijven de wettelijke doelstellingen en ambities voor dit thema vooralsnog buiten bereik. Voor de overige thema's liggen de doelen en ambities binnen bereik. Voor de meeste thema's is er nog wel een grote mate van onzekerheid. Zonder aanvullende maatregelen worden de doelstellingen en ambities mogelijk niet volledig behaald.

Beweging 3 - Naar sterke steden en dorpen, in een leefbaar, vitaal en verbonden Fryslân

De voornemens in de contourenschets hebben geen grote impact op de thema's aardbevingen, overstromingen, recreatie en sociale samenhang. Voor de thema's archeologie en voorzieningen verkleinen de voornemens het risico op verslechtering ten opzichte van de huidige situatie. Wat betreft landschap en cultuurhistorie, natuurbranden en woningbouwlocaties verdwijnt het risico op achteruitgang. Voor het thema milieugezondheidsrisico's treedt een verbetering tegenover de huidige situatie op.

Voor enkele thema's is er een kans op verslechtering ten opzichte van de autonome ontwikkelingen tot 2050. Dit betreft externe veiligheid, inclusiviteit en verkeersveiligheid. De functiemenging rond stedelijke en regionale kernen leidt tot intensiever ruimtegebruik

en toenemende verkeersdruk. Zonder zorgvuldige inpassing kunnen hierdoor extra veiligheidsrisico's ontstaan. Inclusiviteit kan onder druk komen te staan door demografische scheiding tussen stad en platteland en door verschillen in de beschikbaarheid van voorzieningen.

Conclusie na beoordeling van de contourenschets

De contourenschets vormt een verkenning richting de nieuwe omgevingsvisie. In de contourenschets ontstaat een samenhangend beeld van Fryslân in de toekomst. Over het algemeen resulteren de voornemens in de contourenschets tot een (grotere kans op) verbetering van de leefomgeving. Ondanks de voorgestelde maatregelen zijn de doelen en ambities nog niet inzicht voor alle thema's. Om de gestelde ambities en (wettelijke) doelstellingen te bereiken zijn aanvullende keuzes en maatregelen noodzakelijk.

De contourenschets schetst een integraal beeld van mogelijke beleidskeuzes. De keuzes hebben effect op verschillende aspecten van de leefomgeving. In het vervolgtraject kunnen de koppelkansen verder worden uitgewerkt en aangevuld. Door aanvullende maatregelen op te nemen in de omgevingsvisie kunnen de geïdentificeerde risico's worden beheerst.

Positieve bijdragen

In algemene zin draagt de Contourenschets voor een aantal thema's bij aan het verkleinen van het risico op een negatieve trend en/of het vergroten van de kans op een positieve trend. In mindere mate is sprake van het vergroten van de kans op het behalen van doelstellingen.

Daarbij moet aangetekend worden dat de voornemens in de Contourenschets nog vrij globaal zijn beschreven. Het daadwerkelijk beïnvloeden – of zelfs ombuigen - van trends vraagt om meer concretisering van de voornemens.

Het voornemen om het stedelijk netwerk in Fryslân verder te versterken geeft met name positieve effecten. Door deze kernenstructuur optimaal te benutten en te combineren met mobiliteitshubs blijven voorzieningen in de toekomst beschikbaar, is er ruimte voor specialisatie en nieuwe bedrijvigheid.

Aandachtspunten

In de vervolgfase staan een aantal kritische keuzes m.b.t. het veenweidegebied, woningbouw, energievoorziening en de bereikbaarheid van de Waddeneilanden centraal. Er wordt ingezet op gebiedsgerichte processen en afspraken met stakeholders. Hierdoor is er kans op maatwerk, maar is er ook een groot risico op gebrek aan sturing en trage besluitvorming. Het te laat maken van keuzes leidt tot het mislopen van koppelkansen op het gebied van energie, infrastructuur, werkgelegenheid en voorzieningen, en kan ertoe leiden dat wettelijke doelstellingen niet op tijd worden behaald.

Het stimuleren van vervoer over water biedt kansen voor mobiliteit, economische ontwikkeling en het behalen van emissiereductiedoelstellingen. Een belangrijke randvoorwaarde hiervoor is het tegengaan van veenoxidatie en bodemdaling, aangezien vervoer over water afhankelijk is van een stabiel en gelijkmatig waterpeil. Wanneer er grote verschillen ontstaan in peilvlakken of wanneer sluizen noodzakelijk worden, neemt de efficiëntie en aantrekkelijkheid van vervoer over water af. Hierdoor gaan deze watergebonden economische kansen verloren.

In de stadsranden en stedelijke kernen van Fryslân komen diverse ruimtelijke opgaven samen. Prioritering van het ruimtegebruik is hier een belangrijke factor. Het is van belang om per gebied duidelijk te bepalen welke functies voorrang krijgen om o.a. verkeers- en omgevingsveiligheid te borgen. Tegelijkertijd is een goede bereikbaarheid, met name via het openbaar vervoer, essentieel om de verbondenheid en het voorzieningenniveau binnen de provincie op een goed niveau te houden.

Bijlagen:

1. Bijlage A: Contourenschets met als bijlagen Opgaven- en Doelenoverzicht(A1) en Begrippenlijst (A2)
2. Bijlage B: Beoordeling op hoofdlijnen Contourenschets Anteagroup versie 1.0
3. Bijlage C: PCLG beleidsadvies concept Contourenschets POVI
4. Behandelvoorstel PS voor wensen en bedenkingen **PM**

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen